

Hvordan designe din egen karriere når den kompetansen du har i dag kan være utdatert allerede om fem år?

Bli ny

TEKST LINE KASPERSEN
FOTO MIKAELA BERG

Karrieredesign og verktøykassen

→ **Selvinnsikt:** Finn ut hvordan karrieren din har utviklet seg. Hva er dine viktige interesser og verdier? Hva motiverer deg? Hvilke kompetanser, ressurser og erfaring besitter du? Hva har du som gjør deg relevant og ettertraktet?

→ Så skal du se på arbeidslivets behov og utvikling. Hva er trendene for din sektor og ditt yrke? Er det muligheter eller trusler i sikte?

→ **Definering:** Gjør en innsiktsanalyse for å se hvilket problem eller behov du ønsker å gå videre med.

→ **Idémyldring:** Her skal du drive idéutvikling, gjerne sammen med andre. Få frem så mange ideer som mulig om hva du vil gjøre fremover, grupper ideene og foredle dem til mer robuste konsepter som du kan teste ut.

→ **Utprøving:** Prøv ut de ulike konseptene på ulike måter for å se om det er riktig for deg. Du skal være karriereturist og eksperimenterer med ulike retninger for å lære. Så evaluerer og dokumenterer du hva du har lært, og hva veien videre vil bli. Hele veien må du kanskje repetere de ulike fasene mange ganger, slik at du finner en løsning som fungerer for deg. Karrierer er eksperimentering.

↑ Kilde: Agnethe Ellingsen

● – Tidligere var kompetansen vår lagervare med lang lagringstid, i dag er den ferskvare. Derfor må vi hele tiden fornye og tilpasse oss for at vi fortsatt skal holde oss relevante og attraktive i arbeidslivet.

Karriere- og lederveileder Agnethe Ellingsen, som har bakgrunn som konsulent og tidligere fagdirektør i hodejegerselskapet Mercuri Urval, er forfatteren av boken «Karrieredesign – meningsfull karriere i et foranderlig arbeidsliv». Hun gir en oppskrift på hvordan du kan ta grep om din egen karriere i et arbeidsliv som endrer seg lynraskt.

– Arbeidslivet er helt annerledes enn før, der jobber endres, noen forsvinner og nye kommer til. Vi må dessuten jobbe lengre med flere overganger og skifter. Over tid har vi tatt spranget fra trestegs- til flerstegskarrierer: Mens vi tidligere gikk rett fra utdanning til en jobb og deretter gikk av med pensjon, er bildet langt mer komplekst nå. Etter utdanning i dag blir vi kanskje ansatt i en bedrift, vi utforsker mer, tester ut nye jobber og ansettelsesformer, kanskje er vi gründere noen år eller oppsøker frilansvirksomhet, sier Agnethe Ellingsen.

Hun påpeker at arbeidsgiver i trestegsmodellen tok ansvar for jobbsikkerheten vår, mens vi i dagens karrierer er nødt til å ta større ansvar selv.

Tidligere McKinsey-topp Dominic Barton sa i et intervju med DN i 2018 at man må studere hele livet for å være relevant i arbeidslivet.

– Folk vil le av oss om 20 år og si: Er dere seriøse? Sluttet dere virkelig å studere da dere var 24 år, sa han.

Læringsbasert tankesett. I Cap Geminis rapport «The Digital Talent Gap» fra 2017 kom det frem at 48 prosent av ansatte i bilindustrien fryktet at deres ferdigheter ville være utdatert i løpet av de neste fire til fem årene, etterfulgt av bank (44 prosent), offentlige tjenester (42 prosent), telekom og forsikring (begge 39 prosent). 29 prosent av medarbeiderne antok at de ville være faglig utdaterte i løpet av ett til to år. Samtidig forventet 38 prosent av de spurte at de ville møte på kompetanseutfordringer i løpet av de neste fire til fem årene. Blant de unge mellom 18 og 36 år mente 47 prosent at deres nåværende kompetanse vil være utdatert i løpet av de neste fire-fem årene.

Noen av løsningene kan ifølge Agnethe Ellingsen være å eksperimentere mer og minimere risiko ved å teste ut ulike karriereveier.

– Det handler ikke om å «finne seg selv», men om å *skape sin egen karriere* ut fra hva som gir mening for deg og hvilken karrierekapital du besitter, altså de kompetansene du har tilegnet deg opp gjennom

En leder i dag er mer en regissør og dramaturg enn en sjef

ANNE GRETHE SOLBERG — seniorforsker i arbeidssosiologi ved Oslomet

årene. Dette må settes opp mot hva arbeidslivet har behov for. For å få dette til, nytter det ikke å ha et fastlåst tankesett. Du må adoptere et innovativt og læringsbasert tankesett.

– *Hva er et læringsbasert tankesett?*

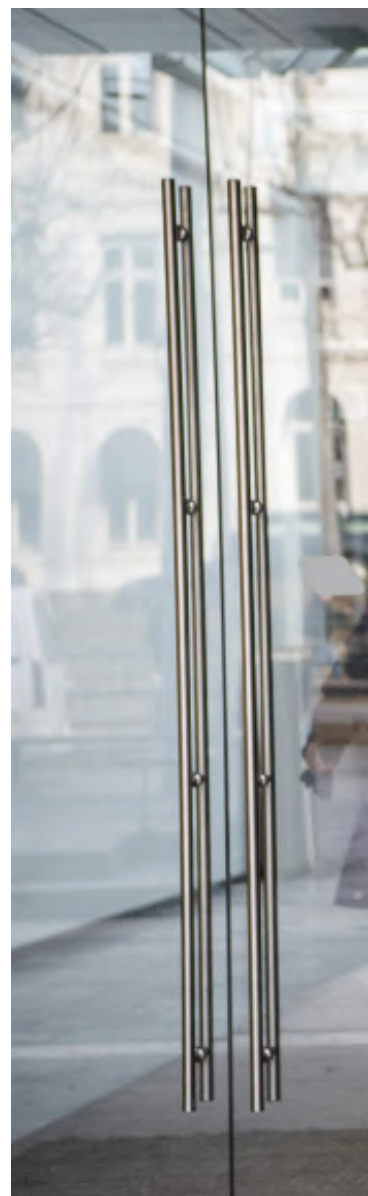
– Å være tilpasningsdyktig og ha motstandskraft når vi støter på fartsdumper i karrieren. Vi har tro på at vi kan endre oss og lære nye ting, noe som innebærer å være nysgjerrig og utforskende. Et mer fastlåst tankesett er motsatt. Da kan vi tenke at vi er som vi er og ikke kan endre så mye på det, forklarer hun.

Tilpasningsdyktighet. Seniorforsker i arbeidssosiologi Anne Grethe Solberg ved Oslomet understreker hvor viktig det er å fornye seg.

– Du må finne plattformen din, tenke «hvor står jeg i dag?». Der en karriere tidligere handlet om å klatre, ser vi i dag nye typer organisasjoner med andre strukturer. Du kan bevege deg både oppover og sidelengs, og en leder i dag er mer en regissør og dramaturg enn en sjef, sier hun.

Hun er enig med Agnethe Ellingsen i at du må være nysgjerrig og åpen for å eksperimentere. Og du må evne å tilpasse deg.

– Det handler ikke om å være sterkest, men mest tilpasningsdyktig. De som er flinkest til å tilpasse seg,

↑ Agnethe Ellingsen har skrevet boken «Karrieredesign – Meningsfull karriere i et foranderlig arbeidsliv».

er ofte de som gjør det best og de som gjør karriere. Men samtidig må du passe deg for å ikke bare bli en brikke som andre kan flytte på. Du skal være en aktør med sterke meninger, men samtidig må du forstå kulturen i bedriften og vite hvordan du får gjennomslagskraft, sier Anne Grethe Solberg.

Ut av komfortsonen. The National University of Singapore begynte i 2018 å skrive inn sine studenter for en 20-årsperiode, slik at de kan komme tilbake og bygge på sin opprinnelige grad gjennom yrkeslivet. I Singapore har regjeringen innført en såkalt utdanningskonto for alle personer over 25 år, kalt Skills Future. Der står det fra start 500 singaporske dollar (3300 kroner) som borgerne må bruke på kurs og utdanning som kan gjøre dem mer attraktive på arbeidsmarkedet. Kontoen fylles på med flere midler etter hvert.

Vigdis Lamberg er leder i Metier OEC Outplacement og ekspert på karriererådgivning til høyt utdannede på jobb jakt. Å designe din egen karriere i dag handler ikke minst om å bruke tiden smart, påpeker hun.

– Når det er så hard kamp om jobbene, må du gjøre en innsats for å nå opp. Følg med på samfunnsutviklingen, hør på aktuelle podkaster og følg med på flere bransjer enn din egen. I dag skifter jo folk bransje

etter noen år, da gjelder det å ligge i forkant, sier hun.

Hun tror også mange kan ha godt av å ta såkalte preferansetester for å bli bedre kjent med seg selv.

– I fremtidens arbeidsliv er det viktigere enn noen sinne å ha god selvinnsikt, vite hva dine styrker og svakheter er og hvilke miljøer du passer best inn i. Alle har et kompetansekoltdbord, men veldig mange har drevet med nøyaktig det samme i alle år og glemmer tilleggskompetansene sine. Det er aldri for sent å snu og hoppe over til en annen bransje. Kanskje har du ikke noe valg, hvis du vet at jobben din står i fare i fremtiden.

Innovasjonstenkning. Gisle Hellsten, som er leder ved Karrieresenteret på Universitetet i Oslo (UiO) understreker at det er viktigste er at du aldri blir mett, aldri blir komfortabel nok. For da er det lett å gi opp.

– Søk hele tiden ny kunnskap, gå i dybden på nye trender, men tør å stille de kritiske spørsmålene og vær selektiv. Velg satsingsområder med omhu, ellers blir du smågal, for ikke alle trender er like viktige å involvere seg i – noe er bare en hype, sier han.

– Hva skal du gjøre hvis du er i en jobb som neppe vil eksistere om ti år?

– De ferdighetene du har i dag er også en del av løsningen i en fremtidig jobb, det skal du være klar over.

I stedet for å tenke helt nytt, tenk kreativt rundt hvor og hvordan du kan anvende kompetansen din i en ny jobb eller en ny bransje, sier han.

«Sweet spot». Du må ta grep før krisen rammer deg. For da er det ofte for sent, understreker Agnethe Ellingsen.

– Bedrifter må tenke innovativt for å være relevante – ja, kanskje i det hele tatt for å overleve. Vi arbeidstager kan adoptere den samme innovasjonstenkningen for å oppdatere vår egen karriere. Hva er jeg god på? Hva er etterspurt? Hvor peker trendene fremover? Hvordan kan jeg tilpasse meg denne utviklingen? Vær din egen karriereveileder og vri kompetansen din slik at den passer inn i fremtidens arbeidsliv, sier hun.

Du kan enten forbedre din nåværende jobb, eller fylle på med kompetanse. Eller gjøre et karriereskifte til et helt annet yrke. Gjennom karrieredesign vil du forhåpentlig også finne ditt personlige «sweet spot», understreker Ellingsen.

– For deg vil det være midtpunktet mellom det du finner meningsfylt og motiverende, hva du er god til, dine kompetanser og styrker, og hva arbeidsmarkedet trenger og er villig til å betale deg for. Det vil være din konkurransefordel og gi deg større frihet. ■
line.kaspersen@dn.no